

Wyrok SN może być punktem zwrotnym

https://praca.gazetaprawna.pl/artykuly/8715870,wyrok-sn-moze-byc-punktem-zwrotnym.html?fbclid=IwAR0Ggk5xx6YsxftoQ2SiQVXW3sZ1ky6Vnw8H4dGAGT3SVab_iQacu5Y77d4

Paulina Zawadzka -Filipczyk

16 maja 2023, 17:00

Wyrok SN najprawdopodobniej będzie stanowił punkt zwrotny w orzecznictwie sądów powszechnych / Shutterstock

Sąd Najwyższy ocenił (wyrok z 16 marca 2023 r. sygn. akt II USKP 120/22) jako niekonstytucyjną zasadę wynikającą z art. 15c ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy i ich rodzin (t.j. Dz.U. 2022 r. poz. 1626 zez zm., dalej: ustawa zaopatrzeniowa), która prowadzi to obniżenia emerytur wszystkim byłym funkcjonariuszom PRL do poziomu przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Zdaniem SN niezgodność takiego mechanizmu z konstytucją wynika z naruszenia zasady proporcjonalności. Mechanizm obniżenia ma charakter

automatyczny i jest realizowany bez uwzględnienia długości i charakteru służby takiego funkcjonariusza. Oznacza to, że zdaniem Sądu Najwyższego sankcja w postaci obniżenia emerytury do poziomu średniej emerytury wypłacanej przez ZUS może okazać się niesprawiedliwa jako zbyt dotkliwa. W stanie faktycznym, który stanowił kanwę wydanego wyroku, ubezpieczony tylko przez trzy lata pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, a przez następne 20 lat na rzecz państwa demokratycznego. Jednakże w wyniku zastosowania mechanizmu obniżenia świadczenia jego sytuacja byłaby analogiczna jak osoby, która pełniła służbę tylko na rzecz PRL.

Jednocześnie Sąd Najwyższy uznał, że jest władny wypowiedzieć się w zakresie oceny konstytucyjności przywołanego wyżej przepisu z uwagi na bezczynność Trybunału Konstytucyjnego, który mimo wpływu wniosku o stwierdzenie zgodności z konstytucją przepisów ustawy zaopatrzeniowej nie zajął się sprawą przez ponad pięć lat.

Wyrok Sądu Najwyższego najprawdopodobniej będzie stanowił punkt zwrotny w orzecznictwie sądów powszechnych, gdyż niektóre z nich obecnie uznają konstytucyjność przepisów ustawy zaopatrzeniowej. Oczywiście orzecznictwo Sądu Najwyższego nie ma charakteru wiążącego dla sądów powszechnych. W praktyce jednak zaprezentowany pogląd będzie stanowił ważną wskazówkę interpretacyjną co do podejścia Sądu Najwyższego w sprawach o podobnym stanie faktycznym i trudno będzie go zignorować.

Oczekiwanie na stanowisko Trybunału Konstytucyjnego i rozpoznanie wniosku o stwierdzenie zgodności z konstytucją przepisów ustawy zaopatrzeniowej nie stanowi jednocześnie przeszkody do dokonywania samodzielnej oceny konstytucyjności tych przepisów przez sądy powszechne. Nie orzekają one wówczas o zgodności przepisu prawa z konstytucją, lecz jedynie odmawiają zastosowania przepisu prawnego niezgodnego ich zdaniem z konstytucją. Kompetencja ta wynika z zasady bezpośredniego stosowania ustawy zasadniczej. W efekcie rozstrzygnięcia zapadają w indywidualnych sprawach i nie wiążą innych sądów orzekających na podstawie tych samych przepisów. Aby doprowadzić do uchylecia budzących wątpliwości przepisów z systemu prawnego, niezbędne byłoby rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego. Wyłącznie takie rozstrzygnięcie jest wiążące dla wszystkich podmiotów i organów w każdej sprawie. ©P

Zasady wypłacania emerytur

Z art. 15c ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy i ich rodzin wynika, że wysokość emerytury dla osób pełniących służbę na rzecz totalitarnego państwa nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszona przez prezesa ZUS. ©®